

Jiříčková, Marie, *Dopady „Akce P“ pohledem rodiny řeckokatolického kněze*, FHS 2021.

Posudek oponenta

Bakalářská práce Marie Jiříčkové je nadstandardní, což úlohu jejího oponenta ulehčuje. Text je dobře strukturován i metodologicky ukotven – paradigma post-pozitivistické orální historie (Abrams, Portelli atd.). Současně je konzistentní. Na BP je nutno rovněž konstatovat velmi poctivou heuristiku a následnou práci se sekundární literaturou. Ve výsledku se tak jedná již o dosti o vyspělý text, který vhodně snoubí velké dějiny s dějinami každodennosti, subjektivních prožitků, když tyto (druhé) dějiny vyjevují (někdy i překvapivě) leccos, co dějiny velké, v tomto případě dějiny represí řeckokatolické církve po druhé světové válce, ponechávají stranou.

Mohl bych chválit i dále – například způsob vypořádání se s insiderskou rolí v projektu (někteří z narátorů byli příbuzní autorky), velmi citlivé nakládání s příběhy narátorů či nejen obecně proklamovaný, ale i prakticky realizovaný důraz na význam a i nikoli "pravdivost" vyprávěných příběhů, čili, jinak řečeno, porozumění smyslu orálně-historického výzkumu atd. Vzhledem ke své roli oponenta bych se však přece jen věnoval několika problematickým bodům, které se dle mého názoru v textu vyskytují.

Jinak výborný text místy trochu znevažují některé faktické nepřesnosti či chyby. Jen dva příklady. V textu zmiňovaný biskup se nejmenoval Josef "Hloucha" (to byl japanolog), ale Josef "Hlouch" (s. 17) nebo bych mohl, aniž by chtěl jakkoli snižovat míru represí proti duchovním, polemizovat s tvrzením, že "popravy duchovních probíhaly v Sovětském svazu po celou dobu jeho existence" (s. 15). Podobných nepřesností je v textu více, ale na druhou stranu ne moc.

Druhý typ problematických míst bych nazval zkratkovitostmi zapříčiněnými možná nešťastnou formulací. Znovu několik příkladů. Marie Jiříčková píše, že snahou Ukrajinské povstalecké armády (UPA) byl boj za "svobodnou a nezávislou Ukrajinu" (s. 23). Samozřejmě rozumím, že ideologicky motivované odsudky předlistopadového režimu vůči těm, kteří byli tímto režimem nazýváni banderovci (a které tento režim demonizoval), je třeba odmítnout, na druhé straně bychom si měli uvědomit, když píšeme o *svobodné* Ukrajině jakožto cíli UPA to, že programově se tato organizace hlásila k autoritativnímu státnímu modelu (zhruba – zjednodušeně řečeno – dle vzoru válečného slovenského státu), přičemž neodmítala jen bolševismus, ale i liberální demokracii, kterou považovala za zkompromitovanou. Jinými slovy o ukrajinském státě s přívlastkem "svobodný" bych uvažoval – ještě navíc s vědomím poměrně rozbujelého antisemitismu v řadách UPA a s vědomím etnických čistek na polském obyvatelstvu během druhé světové války – se značnou obezřetností (pro koho by byla Ukrajina v jejich představách svobodná?). Druhým příkladem mnou konstatované zkratkovitosti může být například autorčino konstatování, že "projevem protinacistických postojů (...) je fakt, že katoličtí duchovní (...) souhlasili s hromadným odsunem obyvatel německé národnosti" (s. 17). Řekl bych, že projevem protinacistického postoje ještě nemusí být souhlas s hromadným odsunem obyvatel německé národnosti. Mnou uvedené příklady jsou ale co do kvality textu druhotné. Bakalářskou práci Marie Jiříčkové hodnotím velice pozitivně a při dobré obhajobě ji navrhuji hodnotit stupněm výborně (1).

V Praze dne 29. srpna 2021

.....
PhDr. Přemysl Houda, PhD.